

Gospodar in gospođinja

LETO 1935

5. JUNIJA

ŠTEV. 23

Junija meseca v sadovnjaku

Junij je mesec rasti in razvoja vsega rastlinstva. Tudi razvoj vrtnih rastlin in sadnega drevja — mladega in starega — je v tem mesecu na vrhuncu. Mladje se krepko potegne in odebeli zlasti na mlajših, zdravih drevesih, ki imajo v zemlji dovolj hrane in ki imajo mir pred zajedavci. Zarodek na rodnem drevju se vidno debeli in proti koncu meseca se začne trebiti (jablane in hruške). V isti meri kakor se razvija rastlinstvo, doraščajo in se množe tudi zajedavci. Na sadnem drevju nam delajo veliko škodo listne in krvave ušice, gosenice, listarice, grizlice, mravlje itd. Napačno bi bilo tedaj, ko bi mislili, da junija meseca v sadovnjaku ni kaj opraviti. Nasprotno! Uprav ta mesec je nujno potrebno, da večkrat pregledamo vse drevje in da odločno sežemo po pomoči, kjer se pokaže potreba.

Pred vsem je treba paziti na prej naštete zajedavce in pa na škrlup ter na zavijača. Uprav te dni je čas za tretje škropljenje v obrambo pred tema dvema najhujšima škodljivcema naših jabolk in hrušek. Škropimo tako kakor po cvetju. 1% bakreno-apnena brozga z dodatkom 10—12 dkg zelenila urania na 100 litrov škropila — ali pa 1% raztopina nosprasa ali pa nosprasa — to so sredstva, ki so bila že letos na tem mestu natančno opisana.

Mnogo preglavice in občutne škode povzročajo na mladem sadnem drevju listne ušice v zvezi z mravljami. Mravlje same zase sicer ne delajo na drevju nobene škode, posredno so pa vendar zelo škodljive. Ko bi ne bilo mravelj, bi bilo širjenje listnih ušic dokaj manjše. Dokazano je namreč, da mravlje na poseben način negujejo ušice in da jih prenašajo po drevju. Ako mravljam z lepljivimi pasovi zabranimo pot na drevje, že s tem znatno omejimo ali celo popolnoma ustavimo razmnoževa-

nje ušic. Včasih smo rekli: odpravite ušice, pa bodo mravlje same zginile z drevja! To je res in popolnoma v redu. Danes pa še pristavimo zabranite mravljam pot na drevje, pa ne bo ušivo. Laže je namreč zabraniti mravljam dohod po deblu nego temeljito zatreti ušice, zlasti, ko so se že močno razpasla.

Namesto z lepljivimi pasovi je nekdo zaprl pot na drevje z navadno žimo, kakršno imamo v žimnicah. Malenkost žime, ki jo privežemo okoli debla in okoli kola, baje prav zanesljivo brani da mravlje ne morejo na drevo. Kdor ima priliko, naj poskusi in poroča o uspehu.

Ušice zatremo, ako liste in vršičke temeljito obrizgamo s 3% raztopino tobačnega izvlečka, ki ji dodamo 2% mazavega mila. Zelo uspešno se dalje zatro z zavrelco kvasijeveih treščic, ki se dobe pri Kmet. družbi, zavitek z navodilom za Din 5. Afidon je tudi tekočina za zatiranje listnih ušic. Dobi se tudi pri vseh založništvih Kmetijske družbe.

Ker je dandanes marsikje trda za denar, poskusimo zatiranje listnih ušic z domačimi sredstvi, ki nič ne stanejo. Nekdo priporoča iz lastne skušnje zavrelco od pelina ali od svežih jelševih poganjkov, ali od mladega orehovega listja, ali od čemerike in podleska. Katerokoli od naštetih rastlin skuhajmo, krop odlijmo in raztopimo v njem košček mila (žajfe), kakršno rabimo za pranje. Ko se tekočina popolnoma ohladi, je uporabna za brizganje ali pomakanje ušivih vršičkov.

Kjer so se ušice tako razmnožile, da so vršičke poganjkov že skoro popolnoma uničile, je brizganje ali pomakanje malodane brez pomena. V tem primeru storimo najbolje, da take napol vjedene in suhe vršičke s škarjami prežemo tako globoko, dokler segajo uši

in jih sežgemo ali zakopljemo v zemljo. Tako obrezano drevo iznova požene in ima poslej mir pred ušicami, zlasti ako zabranimo mravljam pristop na drevo.

Junija je še zelo ugoden čas za **gnojenje** sadnega drevja. Ko vrtove pokosimo, polijmo trato z gnojnico, ki ji dodamo na vsakih 100 litrov par pesti kalijeve soli in superfosfata. S tem bomo pripomogli letošnjemu zarodku do popolnega razvoja, obenem bomo pa zelo pospešili tvorbo cvetnega brstja za drugo leto. Gnojnica kot izrazito dušičnato gnojilo bo v sedanji dobi sadnemu drevju mnogo več zaleгла nego če jo damo jeseni ali pozimi, kajti sedaj, ko drevje raste, dušik takoj porabi, preden more ponikniti globlje v zemljo.

Sedaj pa še nekaj vsaj za naše sadjarje novega. Kakor je splošno znano, ima dandanes veljavo in primerno ceno samo lepo razvito namizno sadje brez vsakega madeža in napake. Take plodove pridelamo pa le tedaj, ako jih

s primernim škropljenjem obvarujemo krastavosti in črvivosti in pa tedaj, če skrbimo, da drevo ni preveč obloženo. Zato v novejšem času, zlasti ameriški in avstralski sadjarji zarodek na prepolnem drevju **trebijo** (izredčujejo) tako, da o pravem času odstranijo preobilni in pregosti nastavek plodov. Kakor je pač drevo, sorta in obilnost zarodka; iztrebijo po nekih načelih večsah do polovice ali celo do dveh tretjin vseh plodov. To delo, ki je dokaj zamudno in nerodno zlasti na odraslem drevju, se vendar prav dobro izplača, kajti razmeroma redki plodovi se razvijejo do največje popolnosti; njihova zunanost je krasna in njihov okus daleko presega okus povprečnega ploda. Deset takih plodov je dokaj več vrednih nego 30 drobnih, neznatnih in brez okusa. Za takoj trebljenje plodov je pravi čas takoj potem, ko se drevo samo otrebi torej nekako proti koncu junija in tekom julija meseca, kakršna je pač sorta, leto in podnebje. H.

Nekaj trtnih škodljivcev

Naša žlahtna trta ima razen navadnih bolezni, kakor so peronospora in oidij, tudi mnogo škodljivcev, ki nastopajo v posameznih letih v večjem obsegu in povzročajo vinogradniku znatno škodo. Da se jih more ubraniti, je potrebno, da je o njih poučen, kako nastopajo in kako jih je zatirati. Najbolj pogosto se pojavljajo naslednji živalski škodljivci: trtni zavijač, grozdni sukač, pisee in trtna pršica. Sicer je najhujši trtni škodljivec trtna uš, ki se jo uspešno ubranimo z ameriški podlogami.

Trtni zavijač je brošč-rilčkar jeklenomodre barve, ki se pojavi, ko trsje odganja, ter razjeda mlado listje tako, da dobiva podolgate rupice. Starejše liste ogloda na listni ploskvi in povzroča na njih črtaste rane, ki ga izdajajo. Po parjenju zleže samica jajca v zamotane liste, ki jih je rilčkar prej zvil, da sličejo smotkam. V ta namen brošče nagrizne pecelj in list jame veneti. V njegove gube zleže samička do šest jajč v vsako smotko. Iz njih se izvale ličinke, ki se hranijo z zavitkom in ti naposled popadejo na zemljo. Dorasle ličinke jih zapuste in se zarijejo v zemljo, kjer se zabubijo in nato pre-

levijo v hrošče. Ta škodljivce se skoro vsako leto pojavlja v vinogradih, toda ne vedno v enaki množini. Če se je močno razširil, ga preganjamo s tem, da zbiramo zavite liste — smotke — in jih sežgemo. Nikdar jih pa ni metati na gnoj ali kompost ali pa celo na pota, kajti tako škodljivca ne uničimo.

Grozdni sukač, enopusasti in križasti, tudi **grozdni molj** imenovan, je majhen metuljček, čigar gosenica je pri nas znana junija pod imenom **seneni črviček**, avgusta pa kot **kiseljak**. Ta spada med najhujše škodljivce našega grozja. Metulj grozdnega sukača se pojavi dvakrat na leto: prvič ob prilezu maja meseca iz hube, ki je prezimila; tedaj se pari in samica zleže na mladiko jajca, iz katerih nastanejo gosenice — **seneni črvički**. Ti zapreduje več cvetov skupaj in iz tega skrivališča lažijo na svoje pogubno delo. Če je ob cvetju hladno in deževno vreme in trta počasi cvete, napravi ta gosenica še večjo škodo.

Koncem junija se zabubi in zaprede v siv zavoj. Začetkom avgusta se iz njega razvije metulj drugega rodu, ki se spari in samička zopet zleže jajčeca, iz katerih se ravnotako razvijajo go-

senice, ki jih pa imenujemo kisle črvice ali kiseljake. Ti se zajedo v jagode in se hranijo z njih vsebino. Navrtane jagode začno gniti in se posušijo. Tako gredo od jagode do jagode in nadaljujejo svoje uničujoče delo, dokler ne dorastejo in se v zadnji jagodi zabubijo. V njej prezimijo in spomladi začno nanovo svoje škodljivo delovanje. Tako uničuje prvi rod trsno cvetje, drugi rod pa grozdje. V posameznih letih povzroča sukač ogromno škodo.

Tega škodljivca zatiramo na različne načine: z lovljenjem metuljev, s trebljenjem gosenic iz grozdnih cvetov, z izbiranjem gnilih jagod, najbolj pa s škropljenjem cvetja in grozdov z arzenikovimi sredstvi (urania zelenilo), ki zastrupijo črvice. Ta strup primeshamo pri napravi škropiva proti peronospori galečno-apneni brozgi. Tako škropivo sestavljamo iz 1–2 kg modre galice, 1½–2½ kg gašenega apna in 100–200 gramov urania zelenila na 100 litrov vode. Urania zelenilo vsebuje arzenik, je torej hud strup, s katerim moramo previdno ravnati, da se ne zastrupimo. Škropimo po glavnem letanju metuljev t. j. v drugi polovici maja in 8–10 dni pozneje zoper prvi zarod, ter v drugi tretjini julija in 8–10 dni pozneje proti drugemu zarodu gosenic. Pri škropljenju moramo skrbno paziti, da napadene grozde temeljito oškropimo.

Pisec je majhen hrošč z rjavimi krili, ki gloda listje, poganjke in grozdje vinske trte. Nastopa sicer bolj redko, vendar je v stanju povzročiti precejšno škodo, če se pojavi v velikih množinah. Napadena mesta v vinogradih izgledajo, kakor bi bila uničena po trtni uši. Najbolj vidna je po njem povzročena škoda na listih, ki jih objeda črkam podobno; odtod ime pisec. Še večja pa je škoda na jagodah, ki na objedenem mestu popokajo tako, da stopijo pečke na dan. Poškodovan grozd izgleda, kakor da je napaden po plesnobi. Še bolj kot hrošč škodujejo njegove ličinke, ki se zagrizejo v trsne korenine in jih uničujejo.

Najuspešnejše zatiramo tega škodljivca, če obiramo hrošča v jutranjih urah v mesecih junij ali julij, ko ta leta okrog. Ponekod škropijo trte s škropivom, ki mu primeshajo kalcijev arzenat, s katerim se hrošč zastrupi, ko žre poškrpljene liste. Ličinke pa uni-

čujemo s tem, da jeseni zemljo globoko prekopljemo, ličinke poiščemo in uničimo. Jeseni globoko preorano zemljo puščamo v odprti grudi, da temeljito premrzne in pri tem tudi črvi.

Trsna pršica povzroča na trtah kodravost — skarinoso. To so drobne rdečkaste živalice, ki jih razločimo le s povečevalnim steklom. Pršice prezimijo na rožgah pod očesnimi luskami ali pod starim lubjem, spomladi se pa razpasejo po listih in mladikah, se močno razmnože, srkajo listni sok in povzročajo kodravost. Listi postanejo na zgornji strani mehurčkasti, rjavkastordeči in sčasoma porumene, trte pa zakrčljavijo.

Kodravost trsja omejimo na ta način, da ob reznji temeljito očistimo trte starega lubja in mahu ter vseh suhih delov ter vse skupaj sežgemo. Nato trsje, predno se začne očesa napenjati, temeljito namažemo po starem in rodnem lesu z žveplovo-apneni brozgo (1 liter brozge na 3 litre vode) ali z 10-odstotno razstopino arborina.

Razen tu navedenih pri nas najbolj navadnih škodljivcev trte imamo še številne druge, ki pa delajo škodo le v omejenem obsegu. Tako se tupatam v vinogradu pojavi skakač ali listna gosenica, ki gloda razvijajoče se liste in jih zaprede skupaj. Koncem julija se pojavi metulj, ki zleze jajčeca, iz katerih se septembra pojavijo gosence, ki prezimijo v tanki preji pod lubjem.

Kaparje, zlasti volnasto uš, najdemo zlasti po špalirjih in trtah ob hišah. Kaparji sesajo sok in slabijo trs. Uničujemo jih s tem, da ob reznji staro lubje odlučimo in vse trsne dele namažemo s 5-odstotnim arborinom. — **Listna trtna uš** — šuškarica — najraje nastopa na ameriških trtah v matičnjakih v vročih in suhih poletjih. Sredstva proti njej še ne poznamo. — **Poljska večča** ali **gosenica sovka** gloda ponoči mladike in listje v mladih nasadih in v trsnicah. Včasih povzroča občutno škodo, ki se jo je težko ubraniti.

Tako smo tu navedli škodljivce vinske trte, ki večkrat znatno zmanjšajo pridelek naših vinogradov. Dolžnost vinogradnika pa je, da stalno nadzoruje svoje trte in pazi na pojav škodljivcev ter takoj ukrene potrebno, da njih škodo vsaj omeji, če jo ne more popolnoma odvrniti. L.

Slaba matica

Dobre matice so glavni pogoj uspešnega čebelarjenja. To praktično, docela preizkušeno pravilo smo na tem mestu ponovno že povedali. Kdor se po svoji brezbriznosti in malomarnosti ne zani-ma za dobre matice in mu vsled tega čebelarstvo slabo uspeva, mu pač ni pomoči. Takšnih čebelarjev je pa prav malo, ker jim prej ali slej vse skupaj propade. Često se pa tudi vestnemu čebelarju primeri, da v najnepripravnem času, namreč v času največjega razvoja družin pred rojilno dobo naleti na slabe matice in je sam — vsaj tako misli — nedolžen nad tem pojavom.

Meni se je letos dogodilo, da mi je mlada lanska matica postala naenkrat trotovka. Vem natanko, da je bila lani dobra; ozimil sem jo kot lepo mlado matico v številni družini, ki jo je sama zalegla in zredila. Torej ni mogla biti slaba. Letos zgodaj spomladi (v začetku marca) je imela družina normalno zalogo. Ni bilo opaziti niti ene trotje bube. Ko pa pridem čez dober mesec dni in pogledam, se na vso moč začudim: vsa zalega je trotja. Iščem matico in jo kmalu najdem. Zdela se mi je čudno tenka in urna. V tem času so prave z jajčeci natrpane matice vse prej ko tanke in hitre. Nič pomoči! Matica je zanih! Torej proč z njo. Četudi mi je bilo hudo pri srcu, sem družino pridružil drugi. Da bi sedaj kupoval matico, se ne izplača, rezervnih pa pri svojem premalem obratu ne držim. Tako so jo meni zagodile letos, vam pa najbrž že tudi kdaj ali pa jo še bodo.

Kako je do tega moglo priti? Lani so se pri nas matice slabo oplemenjevale. Že med praho jih je znaten odstotek ostalo zunaj in so panji postali brezmatični. Sedaj je pa videti, da so se tudi oprasene matice slabo oplemenile. Ali so bili slabi troti ali slabo razvite matice ali nekaj drugega. Dejstvo je le, da je zgoraj navedeni matici že letos zmanjkalo semena v semen-skem mošnjičku. Kdo bi si mislil! Čebelar zastran matic res ni nikoli zadosti pazljiv. Zlasti v modernih velikih panjih s premično notranjo opremo se vsaka površnost v tem pogledu hudo maščuje. Družine v takšnih panjih sploh ne roje tako redno kakor v n. pr. kranjičih. Poleg tega čebelar roje še

umetno zatira s prestavljanjem, podi-ranjem matičnikov itd. Med tem ko se v kranjičih matice naravnim potom z rojenjem obnavljajo, ostajajo v moder-nih panjih matice neizmenjane, torej stare. Če čebelar skrbno ne pazi na obnovo in točno ne ve starosti posameznih matic, utrpi znatno škodo, pa čisto za to niti ne ve. Slabe matice se namreč ne pojavljajo zgolj v takšnih slučajih, kakršen je zgoraj opisani; ti so zelo redki in izredni, pa tudi takoj v oči padejo. Čebelar precej ve, pri čem je in ukrene pač, kar ukreniti mora: ali družini doda novo matico, ali pa čebelarstvo za tisto družino skrči. Dru-gače je pa pri starih maticah. Te od leta do leta pešajo. Iz prakse je trdno dognano, da so matice v prvem in drugem letu življenja najboljše. V tretjem že pešajo, v četrtem še bolj. Seveda so izjeme povsod in tudi pri maticah. Toda po izjemah se nikdar ne sme ravnati pravilo. Če se tudi komu dogodi, da mu kakšna matica štiri leta sijajno vzdrži, ne sme iz tega sklepati, da so vse matice štiri leta dobre. To bi bila usodna napaka. Seveda družina v enem letu zaradi slabše matice še ne propade; vendar pa občutno oslabi in opeša. Pozna se na številnosti čebel, zlasti pa na donosu. Čebelar ta pojav sicer opazi, išče pa dostikrat drugih vzrokov, na matično starost pa ne pomisli. Kdor hoče imeti v čebelarstvu pri-obstoječih pašnih razmerah vedno kar moči dober uspeh, mora vsako matico v tretjem letu njene starosti izmenjati.

Vendar to še ni vse. Kaj pa prej opisani slučaj? Ali se ne da ničesar vnaprej ukreniti, da se ne bi pojavili taki primeri? Pač! Nekaj prav gotovo. O tem pa prihodnjč. Lp.

g Lesno tržišče. Pretežni del izvoza lesa gre skozi Sušak. Uvoz našega blaga v Italijo je precej otežkočen, ker morajo odjemalci dolgo čakati na uvozno dovoljenje od strani Italije. Stalno se iščejo in oddajajo trami ter deske v III. in IV. kakovosti. Pri tramih je cena nekako ustaljena, medtem ko je pri deskah popustila. Tudi za bukovino je več zanimanja. Kupčija v drvih skoraj popolnoma počiva.

Zahteve slovenskih sadjarjev

V nedeljo, 26. maja 1935 je bila na obnem zboru Sadjarskega in vrtnarskega društva v Celju sprejeta sledeča resolucija glede ureditve in izboljšanja naše sadne trgovine:

1. Ustanove naj se krajevna skladišča za prevzem, odbiranje in vlaganje sadja v prevozne odprte (holadnske) zaboje.

2. Okrajna skladišča, kjer se zbira vse blago vsega okraja v svrhu prireditve sadnih sejmov.

3. Centralo eno v Mariboru za mari-borsko okrožje, eno v Ljubljani za ljubljansko okrožje, ki naj vodita vso sadno kupčijo pod okriljem Kmetijske družbe s sodelovanjem domačih krepkih denarnih zavodov.

4. V to svrhu se naj izvestni denarni zavodi spremenijo po bolgarskem vzorcu v splošno gospodarske zadrage morebiti brez spremembe sedanjega naslova.

5. Pri železniški upravi naj se izpolnjuje:

a) nižje prevozne cene za sadje, za posamezne in vagnske pošiljke, naložene v odprte prevozne zaboje.

b) za ameriške običajne zaboje.

c) dolaganje blaga v vagone na vsaki nakladalni postaji brez pribitkov.

6. Kmetijska družba kot prvo skladišče za prodajo, naj prejme za sadno kupčijo visok kredit in dovoljno množino denarnih sredstev po ugodnih pogojih od državnih zavodov.

7. »Prizad« naj se ne vmešava v sadno kupčijo v Dravski banovini z namenom zaslužka, temveč naj vodi le nadzorstvo in pospešuje sadno prodajo v uvozne države potom sodelovanja pri trgovinskih pogajanjih. V upravi »Prizada« naj bosta odposlanca »Kmetijske družbe« in »Sadjarskega društva«.

8. Da se prepreči nepoštena trgovina in obvaruje sadjarske škode, naj kralj. banska uprava po svojih kmet. poročevalcih in izvoznih kontrolnih organih strogo pazi na sadne trgovce, nakupovalce in izvoznikarje. Vsak prijavljen slučaj zlorabe naj nemudoma preišče in kaznuje z odvzemom obrti, legitimacije nakupovanja in izvoznega dovoljenja.

9. Nakupovanje sadja po tujih državljanih naj se ne dovoli, temveč naj nakupovanje in izvoz vršijo le domači sadni trgovci ter kmetijske proizvajalne ali splošne gospodarske zadrage.

V KRALJESTVU GOSPODINJE

KUHINJA

Grahov ponvičnik. Tri žemljice obribam in namočim v mrzlo mleko. Namočene ožmem in v drobno sesekljam. Sesekljane žemljice pridenem mešanici petih dkg surovega masla treh rumenjakov, primerno soli in snega iz treh beljakov. Nazadnje pridenem še pest kuhanega in pretlačenega zelenega graha. Plitvo kozico namažem prav dobro s surovim maslom ali mastjo, zlijem mešanico za prst na debelo v kozico in spečem v pečici. Pečeno in malo ohlajeno razrežem na poševne kocke, denem v skledo in nalijem s čisto juho.

Grahova juha. Pol litra zelenega graha skuham v slani vodi. Kuhan grah z vodo vred pridenem prežganju, ki sem ga napravila iz žlice masti in

žlice moke ter odišavala s sesekljanim zelenim peteršiljem. Da zagostim juho, ocrem na kocke zrezane žemljice in jih stresem vanjo.

Pražen grah v stročju. Sladkornemu grahu odrežem končke, potegnem z nje-ga obstranske nitke ter pokritega pražim na surovem maslu, kateremu sem pridejala drobno sesekljanega zelenega peteršilja, par žlic juhe in žličico sladkorja. Ko je grah mehek, ga potresem z moko, še malo oprazim ter zalijem toliko z juho ali slano vodo, da ga to pokriva.

Mesnat ponvičnik. Kuhano goveje ali kakršnokoli pečeno meso prav drobno sesekljam ter oprazim na masti, odišavljeni z drobno sesekljano čebulo in sesekljanim zelenim peteršiljem. V skledi mešam žlico surovega

masla ali ravnotoliko mozga, primešam tri rumenjake, seseklano meso, dve v mleku namočeni in ožeti žemljici, iz dveh beljakov sneg, drobtinice, ki sem jih naribala in malo žlico moke. V plitvi, dobro pomazani kozici spečem. Pečeno in malo ohlajeno razrežem na poševne kocke, ter dam k grahovi ali čisti goveji juhi.

Ocvrte rožice. Sedem dkg surovega masla zdrobim z 28 dkg moke, primerno osolim s strtlo soljo, pridenem dve žlici sladke smetane ali ravnotoliko mleka, žlico vina, in dva rumenjaka. Iz teh snovi napravim testo in ga prav dobro pognetem. Ko nekoliko počije, ga razvaljam za nožev rob na debelo. Z nazobčanim obodcem zrežem za vsako rožico štiri kroge ter jih sestavim tako, da je vrhnji krog najmanjši, spodnji največji. Posamezna peresa pomažem po zgornji strani z raztepenim jajcem, pritisnem sredino s prstom ter ocvrem na maslu. Na sredo vsake rožice denem za grah kakršnekoli marmelade. Površino potrese s sladkorjem, zložim v skledo ali krožnik ter dam na mizo.

Zatirajmo muhe!

Hišna muha je v gospodinjstvu velika nadloga, posebno, ako se zelo razmnoži. Ni pa samo nadležna in neprijetna, temveč tudi zdravju nevarna. Radi navade, da se na iztrebke in odpadke vseh vrst, nato pa poišče in obleze vsa živila, do katerih more, je ena najboljših pomočnic pri razširjanju nalezljivih bolezni. Zato bo vsaki gospodinjci jasno, da jo je treba zatirati kolikor mogoče. Čim prej se tega dela lotimo in čim dosledneje ravnamo, tem boljši bo uspeh.

Ker leže muha svoja jajčeca v razkrajajoče se organske snovi, ki jih je povsod vse polno, je ni možno čisto zatreti. Vendar pa lahko doseže vsaka gospodinja vsaj to, da muhe nimajo v hiši ali stanovanju nobene prilike, kjer bi zalagale jajčeca. Zato je za zatiranje muh potrebna v prvi vrsti najstrožja snažnost v stanovanju in okolici. Vsi odpadki, kuhinjski in drugi, morajo biti skrbno zavarovani pred muhami; zavoljo tega imejmo kuhinjske odpadke in smeti shranjene vedno zaprte (v dobro pokritih posodah, do-

kler jih ne iznesemo ven. Snaga pa ni potrebna samo v posameznih stanovanjih in hišah, temveč v celokupnih vaseh in občinah. Posebno je paziti na smetišča in gnojišča, na odpadke pri klanju itd.

Poleg snage pa nam pri zatiranju muh pomagajo tudi razna sredstva, ki jih je več vrst. Najbolj znani so pripomočki, s katerimi muhe lovimo. Izmed teh so najboljše z lepilom prevlečeni papirnati trakovi, ki polovijo zelo mnogo muh, če znamo z njim prav ravnati. Ne smemo jih namreč obesati previsoko in ne puščati predolgo. Najbolje je, ako jih menjamo dvakrat na teden. Dobro sredstvo zoper muhe je tudi formalin, ki ga denemo 1—2 žlici v liter mleka, sladkane vode ali razredčenega piva. To mešanico vlijemo potem v plitve skledice ali krožnike, ter jih razpostavimo v prostoru. Muhe srkajo tekočino in kaj kmalu popadajo mrtve na tla.

Hitro jih pomorimo tudi z različnimi pripomočki zoper mrčes, kakor je, »flite« in drugi. Na redno zatiranje muh pazimo posebno v kuhinjah, obednicah in v prostorih, kjer so otroci. V prvem primeru so v nevarnosti živila, v drugem pa otroci, ki jih muhe kaj rade obletavajo in jim zaidejo celo v nos, ušesa ali usta.

Razen naštetih sredstev zoper muhe pa moramo skrbeti še za drugo, važno obrambo, s katero zadržujemo dostop muh do živil, jedi, posode itd. To so predvsem goste žične mreže in prozorne tkanine, kakor organtini. Oboje uporabljamo največ v kuhinji in v shrambi. Shrambično okno mora biti vedno zamreženo, da muhe ne morejo vanjo. Vsa živila in pa gotova jedila, ki niso v zaprtih posodah, vedno pogrinjamo z omenjeno tkanino, da je zavarovana pred muhami. Varujemo pa živila tudi s tem, da jih spravljamo v mrežaste omarice, ali pa jih pokrivamo z žičastim zvoncec, ki ga dobimo nalašč v ta namen. Posebno je paziti pri mesu, da ne pride do njega mesna muha, ki je zelo ostudna, pa tudi nevarna. Meso mora biti spravljeno tako, da nikjer ne pride v dotiko z mrežo, sicer zaleže muha skozi mrežo na meso, kjer ga doseže.

Dajte cepiti prašiče čimprej proti rdečici, da se obvarujete pred nesrečo.

GOSPODARSKE VESTI

DENAR

g Ljubljanska borza. Kriza francoskega franka se na ljubljanski borzi še ne pozna, ampak so vse tuje valute ostale več ali manj neizpremenjene, izvemši angleškega funta in avstrijskega šilinga, ki kažejo stalen dvig že od aprila dalje. Tako se je v prostem prometu kupčeval funt že po 237.75 Din, šiling po 9.15 Din, španska pezeta po 5.25 Din in grški bōni po 32 para. Uradni tečaji so pa beležili: angleški funt 217.64 Din, ameriški dolar 43.84 Din, holandski goldinar 29.80 Din, nemška marka 17.63 Din, švicarski frank 14.24 Din, belgijski belga 7.54 Din, italijanska lira 3.63 Din, francoski frank 2.90 Din, češka krona 1.84 Din.

CENE

g Žitno tržišče. Svetovno žitno tržišče je pod vtisom londonske konference o pšenici, ki se je sestala 22. maja, v splošnem neizpremenjeno. Konferenca držav-proizvajalcev pšenice, ki je končala 25. maja, je v glavnem sklenila sledeče: 1. Načelno se obdrži še nadalje mednarodno sodelovanje na polju določitve proizvodnje in izvoza pšenice; 2. ukinejo se nekatera določila pšeničnega sporazuma iz leta 1933; 3. Franciji se zviša izvozni kontingent za 11 milijonov bušljev (bušelj ima 27 in pol kg). — Domače žitno tržišče je čvrsto, ker prihaja le malo blaga na trg, zato so cene pšenici zopet narasle. Tudi ljubljanska borza beleži povečanje tečajev: cene moki so narasle za 5 par, cene pšenici pa za 2 pari pri kilogramu. V Sloveniji se nam obeta dobra letina, ker stojita pšenica in rž dobro, zato je pričakovati, da bo jeseni uvoz pšenice iz zitorodnih pokrajin k nam manjši od prejšnjih let. — Ljubljanska blagovna borza izkazuje sledeče ponudbe za blago franko nakladalna postaja, plačljivo proti duplikatu-voznega lista: Pšenica 78 kg težka 2 odst. nečistoče po 131 do 133 Din za 100 kg; pšenica banaška 78 kg težka 129—131 Din; koruza popolnoma suha s kakovostnim jamstvom bačka po 71—73 Din, banaška 70—72 Din, bela za mleto 71—73 Din; oves slavonski 105—107 Din; moka ničla bač-

ka in banaška 210—230 Din, štev 2 po 190—210 Din, štev 5 po 170—190 Din; otrobi debeli 95—100 Din za 100 kg.

g Nabiralna postaja za jajca v Indiji. Velika nemška tvrdka je v Indiji v Sremu ustanovila postajo za nakup in konserviranje jajc, v kateri je našlo dela 150 naših ljudi. Ta postaja nakupuje jajca na debelo, na teden čez 100-tisoč kosov, ki jih najprej konzervira in potem odpošilja v inozemstvo. Zaradi velikega povpraševanja so cene narasle od 25 na 30 par za eno. To je zelo ugodno, ker se s tem razbremenjuje domači trg in bo to vplivalo tudi drugod na cene.

ŽIVINA

g Mariborski živinski sejem 28. maja. Prigon na ta sejem je znašal 15 konj, 19 bikov, 110 volov, 447 krav, 30 telet, skupaj 621 glav živine. Cene so bile sledeče: za 1 kg žive teže: debeli voli 2.75—3.75 Din, poldebili voli 2—2.25 Din, vprežni voli 2.25—2.75 Din, biki za klanje 2.25—3 Din, klavne krave 2.50 do 3.25 Din, krave za plemo 2—2.25 Din, krave za klobasarje 1.25—1.50 Din, breje in molzne krave 2.25—3.25 Din, mlada živina 2.50—3.50 Din, teleta 3.50—4 Din. Kupčija je bila precej živahna in je bilo odprodanih 274 glav. — Mesne cene: volovsko meso I. vrste 8—10 Din, II. vrste 6—8 Din, meso bikov, krav in telic 4—6 Din, telečje meso I. vrste 8 do 10 Din, II. vrste 5—6 Din, svinjsko meso sveže 8—14 Din.

g Mariborski prašičji sejem 31. maja. Dovož prašičev na zadnji sejem je dosegel 261 rilcev, ki so jih prašičjereji prodajali po naslednjih cenah: mlade prašiče 5—6 tednov stare po 50—65 Din eden, 7—9 tednov stare po 70—85 Din, 3—4 mesece stare po 100—140 Din, 6—7 mesecev stare 160—210 Din, 8—10 mesecev stare 220—280 Din, 1 leto stare 300—340 Din. Kilogram žive teže je bil po 4—5 Din, mrtve teže 7—9 Din. Prodanih je bilo 94 rilcev.

Košnja bodi pravočasna,
pa bo pozimi tudi
kot je že poletni
obilno mleka, dosti masla.

PRAVNI NASVETI

Taksa od kupne pogodbe. B. F. Finančni organ vam je hotel zarubiti svinje. Pokazali ste mu prepis pismene pogodbe, iz katere se vidi, da je svinje kupila mati in da so do polovice njena last. Pogodbo ste kolkovali z pol odstotka vrednosti. Finančni organ pa vam je vzel prepis pogodbe in čez nekaj dni ste prejeli nalog za plačilo kazenske takse. Vprašate če se morajo tudi prepisi pogodb kolkovati. — Finančni organ je gotovo smatral prepis pogodbe, ki ste ga mu pokazali, za izvirnik. Najbrž so bili na njem originalni podpisi. Kupnoprodajna pogodba je zavezana taksi, ako je ustna pogodba izražena ali potrjena s pismenim aktom pogodnikov. Višina takse je odvisna od vrednosti stvari, ki je predmet pogodbe in znaša pri premičninah 1 odst. Ako ste izvirnik pogodbe pravilno kolkovali, bi bili pametno postopali, da ste se proti kazenskemu nalogu pritožili in pritožbi priložili izvirnik pogodbe.

Postopanje za doseglo lovske odškodnine. Š. J. Lovski upravičenec je dolžan povrniti škodo, ki jo z lovom store on sam, njegovi čuvaji, pomočniki, sluga in njegovi lovski gostje, kakor tudi vso škodo, povzročeno po njegovih lovskih psih; dalje ima praviloma povrniti vsako škodo, ki jo v njegovem lovišču stori z lovopustom zaščiten divjačina na zemljiščih in pridelkih. Škodo, ki jo divjačina napravi po sadovnjakih, hišnih vrtovih in drevesnicah in na posameznem mladem sadnem drevju je dolžan lovski upravičenec povrniti samo tedaj, ako se dokaže, da je bilo podvzeto vse, s čimer razumen gospodar praviloma zavaruje take nasade. Taki ukrepi so predvsem: ogroddje vrtov in drevesnic v višini 2 m, beljenje, postavljanje plašil, ovitje sadnega drevja in debel s slamo najmanj 1 in pol metra visoko in temu enako. Oškodovanec mora povračilo škode, ki ne presega 1000 Din, zahtevati pismeno ali ustno na zapisnik pri pristojni občini tekom osmih dni, odkar je izvedel za škodo, toda najkasneje tekom šestih mesecev, odkar je škoda nastala. O povračilu škode po lovu ali škode po divjačini do višine 1000 Din rešuje odškodninsko razsodišče, ki se osnuje pri občinah. Zahteve po povračilu škode nad 1000 Din rešujejo redna sodišča.

Kupna pogodba med starši in nedoletnimi otroci. F. I. Sv. L. Njivo hočete prodati svojima nedoletnima hčerama. Vprašate, kako naj napravite to pri pogodbi, ker hočete vžitek njive

zadržati za sebe in za svojo ženo do smrti. — Zapositi morate pri domačem okrajnem sodišču, da imenuje za ta primer Vašima nedoletnima hčerama skrbnika, ki bo v imenu Vaših hčerk z Vami sklenil kupno pogodbo. Seveda lahko prodaste hčerama njivo, a sebi pridržite dosmrtni vžitek te njive. Pogodbo morate prijaviti pri davčni upravi radi odmere prenosne pristojbine.

Nezgodna renta. L. L. Z. Nezgoda, pri kateri ste izgubili roko, bi bili morali takoj prijaviti okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev. Če tega niste storili, obrnite se na navedeni urad, kjer boste zvedeli, kako vam je postopati.

Občinska trošarina. J. K. Sklep občinskega odbora o trošarini se predloži banki upravi v odobritev. Če ga ta potrdi, obvelja.

Vloge v bivši avstrijski poštni hranilnici. F. A. P. V. Zadeva še ni toliko urejena, da bi se začelo z izplačevanjem. Po danih obljubah na merodajnih mestih, upajmo, da tudi to še dočakamo.

Meljava brez merice. F. Sm. R. Vaš oče je pred 26 leti prodal mlin z njivo in se je v notarski pogodbi kupec obvezal, da bo Vašemu očetu in vsakokratnemu nasledniku tega posestva mlet za dom, ne da bi vzel merico. Po desetih letih se je ta prvotni mlin porušil. Vi pa ste dali potrebni les, da je mlinar napravil nov mlin, ker je obljubil, da bo Vam še vedno mlet, kakor je v pogodbi navedeno. Lani je mlinar izročil mlin zetu, kateri je obljubil, da bo Vam tako mlet, kakor je v prvotni pogodbi napisano. Sedanji mlinar Vam res vse zmleje, vendar ste opazili, da Vam jemlje merico. Vprašate, če imate Vi, kot naslednik svojega očeta na posestvu, še pravico do brezplačne meljave, oz. če lahko zahtevate odškodnino za mlinarju dobavljeni les. — Zgoraj navedeno notarsko pogodbo si je oče, za sebe in svoje pravne naslednike izgovoril pravico brezplačne meljave in je bil kupec-mlinar osebno obvezan to storiti. Če bi bila ta obveznost mlinarja vknjižena na mlinu, katerega mu je oče prodal, potem bi lahko vsakokratnega lastnika mlina k temu prisilili. Sedanjega mlinarja, ki je naslednik prvega mlinarja, osebno ne veže pogodba, ki jo je napravil njegov posestni prednik z Vašim očetom. Potrebno je torej, da se s sedanjim mlinarjem točno dogovorite, kako Vam bo mlet, preden mu daste les za popravo mlina.

(Dalje prihodnjic.)